

KERTINĖ
PARAŠTĖPrisimenant istorikę
dr. Vandą Daugirdaitę-Sruogienę

Šių metų vasario 10 dieną suėjo metai nuo mūsų žinomos istorikės, pedagogės ir visuomenininkės dr. Vandos Daugirdaitės-Sruogienės mirties. Dėl gilių senatvės paskutiniai gyvenimo metai ji buvo lyg ir pasitraukusi iš mūsų viešojo gyvenimo. Jos mirties metinių proga reikia su pagarba prisiminti šią didelę mūsų kultūros darbuotoją, daugelio knygų bei straipsnių apie Lietuvos istoriją autorę. Čikagos lituanistinės mokyklos mokytoja, vėliau Čikagos aukštesniosios lituanistikos mokyklos ir Pedagoginio lituanistikos instituto vieną iš organizatorių ir dėstytojų. Ji buvo *Lietuvių enciklopedijos* istorijos skyriaus redaktorė ir bendradarbė, įdomi paskaitininkė lietuviams ir amerikiečiams, veikli mūsų organizacijų narė.

Vanda Daugirdaitė-Sruogienė
(1899-1997)

Didžiausia dr. Vandos Daugirdaitės-Sruogienės dovana Lietuvos jaunimui yra jos vadovėlis *Lietuvos istorija*, išleistas 1935 metais, vėliau papildomas ir tobulinamas, susilaukęs septynių leidimų. Ši paskutinioji buvo perspausdinta „Vagos“ spaustuvių Vilniuje 1990 metais 60,000 tiražu ir dabar naudojama kaip vadovėlis Lietuvos gimnazijose. Taip pat mokykloms skirta yra jos 1939 metais paruošta chrestomatija *Lietuvos istorijos vaizdai ir raštai*. Iš autorės mokslinių tyrimų darbų prieš karą plačiausias buvo Daugirdų giminės archyvų paremta studija apie žemaičių bajorų ūkį 19-ajame amžiuje, kurią 1938 metais paskelbė žurnalas *Senovė*.

Karo ir pokario metai Sruogų šeimai buvo sunkus išbandymo laikas. 1943 m. kovo 16 d. profesorius Balys Sruoga pateko į nacių Stutthof'o koncentracijos lagerį išvežtųjų lietuvių įkaitų tarpe. Nelengvas jo žmonai ir dukrai buvo apsisprendimas 1944 metų rudenį trauktis į Vakarų, kur tebekalėjo profesorius Sruoga, ir šurpi nežinia dėl jo likimo per visus 1945 metus. Vėliau, Sruogai per stebuklą išlikus gyvam ir grąžintam į Lietuvą, buvo gautas jo įspėjimas žmonai ir dukrai dar į ten negrįžti. Tie skaudūs išgyvenimai nepalaužė Vandos Sruogienės. Pokario laiką ji įprasmino 1948 metais Bonn'os universitete įsigydamas filosofijos daktarės laipsnį. Baliai Sruogai 1947 m. spalio 16 d. Lietuvoje

mirus, dr. Vanda Sruogienė su dukros Dalios šeima 1949 metais emigravo į Ameriką, kur apsigyveno Čikagoje. Čia atvažiavusi, per pirmąjį dešimtį metų dirbdama visokių fizinius darbus, ji dėstė istoriją Čikagos lituanistinėje mokykloje, padėjo dukrai auginti jos jauną šeimą ir vakarais stropiai rinko istorinę medžiagą savo darbams, važinėdama viešojo susisiekimo priemonėmis į įvairias bibliotekas. 1956 metais dr. Vanda Daugirdaitė-Sruogienė išleido knygą *Lietuva amžių sūkuryje*, kurią ji apibūdino kaip Lietuvos istorijos skaitymų knygą. Taip pat ji plėtė ir papildė naujas *Lietuvos istorijos* laidas.

Nuo 1965 iki 1972 metų profesorė audama Aurorą kolegijoje, ir išėjus pensijon, sugrįžusi gyventi į Čikagą, dr. Sruogienė turėjo geresnes sąlygas savo darbui. 1975 metais pasirodė jos studija apie 1905 metų seimą, o 1985 metais — jos biografinio pobūdžio darbas apie aušrininkę Eglę Malinauskaitę-Sliapienę.

Didžiausiu savo uždaviniu ji laikė Balio Sruogos kūrybinio palikimo puoselėjimą. Žmonos meilės paminklas rašytojui buvo 1974 metais išleista jos paruošta knyga *Balys Sruoga mūsų atsiminimuose*. Tai netoli 600 puslapių iliustruotas leidinys, kuriame išspausdinti 65 žmonių memuarai apie rašytoją, kurių svarbiausias yra pla-

Didžiuoju Lietuvos švietimo ir mokslo keliu

PILYPAS NARUTIS

Dešimtas Mokslo ir kūrybos simpoziumas pradžiuo Čikagą, sutraukęs apie 150 lietuvių mokslininkų. Buvo peržvelgtas daug svarbių Lietuvai ir mokslui klausimų. Simpoziume ypač svarbus svarstymas buvo — „Švietimo ir mokslo reforma“ Lietuvoje. Šiuo metu Lietuvoje tai pati gyvybingiausia tema. Su esama švietimo ir mokslo sistema supažindino ir pateikė labai išmąstytas, efektyvias, naujas gaires ateičiai, švietimo ir mokslo ministras Zigmas Zinkevičius ir viceministras Jonas Puodžius. Šią vaizdžiai paveikslais ir statistikomis paremtą, paskaitą ir noriu išsamiau padiskutuoti.

Nuo 1918 iki 1940 metų nepriklausoma Lietuva (22 metus) buvo išvysčiusi paprastą sistemą: 4 metai — pradžios mokykla, 8 metai — gimnazija, 4 metai — universitetas, 2 metai — diplomatas, 2 metai daktaratas. Nepriklausomoji Lietuva per dvidešimt metų, galima sakyti, suspėjo pilnai išmoksinti vieną kartą. Okupaciniam Lietuvos periode (1940-1990) okupantų įtaigaujamos išsimokslino (skaiciuojant 20/25 metus — tai viena karta) pilnai dvi kartos.

1940 metais Lietuvos švietimo ir mokslo sistema, nuolat tobulinama, pasiekusi aukšto lygio, buvo europinės sistemos veidrodys. Nusistovėjusi ir įgavusi savas tradicijas, joje išaugusi ir išsimokslinusi karta tautai ir valstybei davė tvirtą atarmą kovoje su okupantais. Minint 75 metų sukaktį nuo Lietuvos universiteto įkūrimo, peržvelgdamas ta progą išleista knyga, pažymėjau, kad universitetas buvo toji tvirtovė, kuri stovėjo lietuvių tautos ir valstybės sargyboje.

1946 metais stojant į Karlsruhės technikos universitetą, Vokietijoje, kad galėčiau okupantų sutrukdytas studijas tęsti, dekanas, priimdamas mane ir tuo pačiu metu kolegą Izidorijų Bartkų, susipažinęs su ketverių metų Vytauto Didžiojo universiteto kurso programa, čia pat pasiūlykė savo asistentą ir paprašė jo peržiūrėti raštinėje susirašinėjimus, norėdamas žino-

tus pačios Vandos Sruogienės pasakojimas. Daugiausia jos rūpesčiu buvo išleistas Balio Sruogos penkis knygos. Iš tikimybe savo mylimo vyro atminimui Vanda Sruogienė įskiepė visai savo šeimai, ne tik dukrai Daliai, bet ir vaikaičiams Algiiui ir Aušrinei, kuri prieš keletą metų išvertė į anglų kalbą Balio Sruogos *Dievų mišką*, 1997 metais išleista „Vagos“ leidykloje Vilniuje.

ti, ar jie turėjo su Kauno VDU oficialius ryšius, nes pagal programą jis matas, kad Kaune esantis VDU yra aukšto lygio universitetas ir su juo reikėtų užmegzti ryšius.

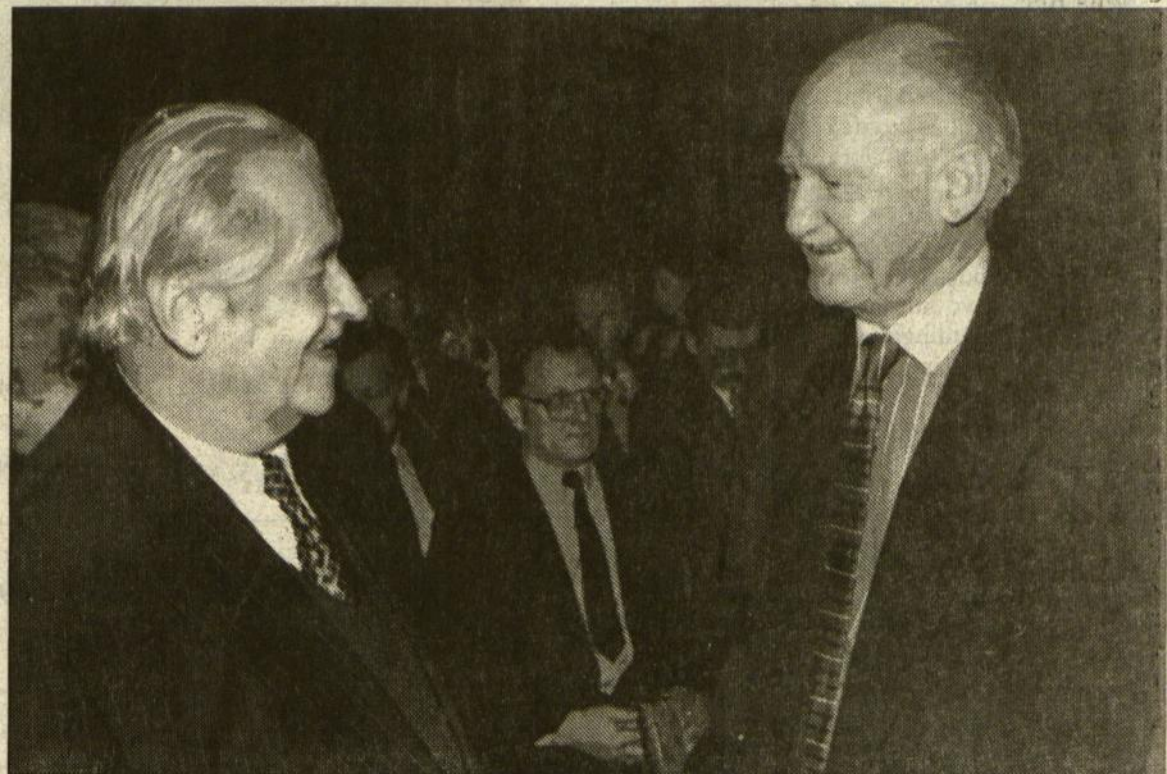
Nors mums buvo malonu, kad esame įvertinti ir mūsų lankytas Lietuvoje Vytauto Didžiojo universitetas labai vertinamas, bet su Izidoriumi Bartkumi abu bandėme aiškinti, kad dabar Lietuva Maskvos okupuota ir okupantai nepakęs, kad Lietuvoje mokslas progresuotų, ir dabartinis ryšis gali būti apgaulingas. Įdomu, kad vokiečių profesorius nelabai pasidavė mūsų argumentams, aiškindamas, kad mokslas nieko bendro neturi su politika. Stebėjomės, kad vokiečiai, kuris kariavo su sovietais ir tapo nugalėtas, menkai pažinojo savo priešą.

Dabar, atkūrus nepriklausomą Lietuvą, atsivėrus vėl langui ir Vakarų ir palyginus ją su laisvais Vakarais, tuojau buvo pastebėta, kiek Lietuva nukentėjo, kiek okupantas sužlugdė Lietuvoje ne tik mokslą, bet ir visuomenės mentalitetą, kiek Lietuvai atsilikusi. „Šie visuomeninio gyvenimo pokyčiai įmanomi atitaisyti tik radikaliai reformuojant Lietuvos švietimą, keliant jam iš esmės naujus uždavinius“, taip buvo pasisakyta dabar labai kūrybingame Dešimtajame Mokslo ir kūrybos simpoziume Čikagoje.

Atvažiavusieji į simpoziumą iš Lietuvos atsivežė labai vertingų, dabar išleistų knygų ir apdovanojo mus. Štai kelios.

1. *Pažintis su Lietuva — švietimas, mokslas, naujos technologijos*, labai puikiai išleista šios švietimo ministerijos rūpestiu, kietais viršeliais išspausdinta, spalvotais paveikslais gausiai iliustruota, 272 puslapių informacinis albumas. Autorius — Steponas Maciulevičius, sudarytoja — Kristina Maciulevičiūtė. Spausdino UAB „Kraštotyra“ 1997 metais. Toji, vadinama albumu, knyga supažindina ne tik su dabartine švietimo ir mokslo sistema ir įstaigomis, bet pamoko net kaip iš tolimo užsienio telefonu galima pasiekti valstybines Lietuvos įstaigas.

2. *Mažosios Lietuvos knyga*, redaguota Gemos Bagdonavičiūtės ir Aldonos Bendorienės, puikiai dailininko Eugenijaus

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras profesorius dr. Zigmas Zinkevičius (kairėje) kalbasi su ekonomistu Jonu Pabedinsku iš Čikagos (dešinėje) apie švietimo ministerijos veiklą šių metų vasario 12 dieną Vilniuje.

Antano Tumėno nuotrauka

Karpavičiaus iliustruota, 764 puslapių, didelio (8 x 11 colių) formato, kietais viršeliais. Valskybinės komisijos ir Mazosios Lietuvos Fondo lešomis išleista 1996 metais. Spausdino Domas Kaunas ir „Baltos lankos“.

3. *Vytauto Didžiojo universitetas 1922-1997*, trumpa, apie 30 puslapių, santrauka Vytauto Didžiojo universiteto leidybinės grupės išleista.

Prieš pradėdant diskutuoti dabarties švietimo sistemą, įdomu peržvelgti šias knygas ir susipažinti su praeitimi. Iš šių knygų susipažįstame su istorine tolina Lietuvos švietimo ir mokslo praeitimi, kada dar Europoje vyravo du vardai: Didžioji Lietuva ir Mažoji Lietuva. Ir slavai, ir germanai, užvaldę ir Mažąją ir Didžiąją Lietuvą, bandė pririšti prie savęs kaip kolonijas. Slavai Didžiąją Lietuvą slavino, o germanai mažąją Lietuvą germanizavo per tam tikslui kuriamas švietimo ir mokslo įstaigas. Tos trys knygos supažindina ne tik su dabartine švietimo ir mokslo sistema ir įstaigomis, bet aprašomi istoriniai švietimo raidos bruožai. Didžiosios Lietuvos ir Mažosios Lietuvos istorinė švietimo ir mokslo sistemos raida iki šių laikų.

Dr. Vandos Daugirdaitės-Sruogienės daugiau negu 30 įvairių straipsnių Lietuvos ir išiešvius spaudoje čia neišvardinsi. Vėliausi jų buvo 1990 metų vasario mėnesį *Drauge* pasirodę du straipsniai. Pirmasis, „Daugiau pagarbos Lietuvos istorijai“, nušviečia daugumai mūsų mažiau pažįstamą laikotarpį — du šimtmečius po Liublino unijos. Antrajame straipsnyje autorė prisimena priešmokyklinio vaikų auklėjimo pradininkę Lietuvoje Mariją Nemeikšaitę. Abu straipsniai parašyti, autorei sulaukus 91-erių metų. Silpstant kūnui, jos protas liko šviesus iki gilių senatvės.

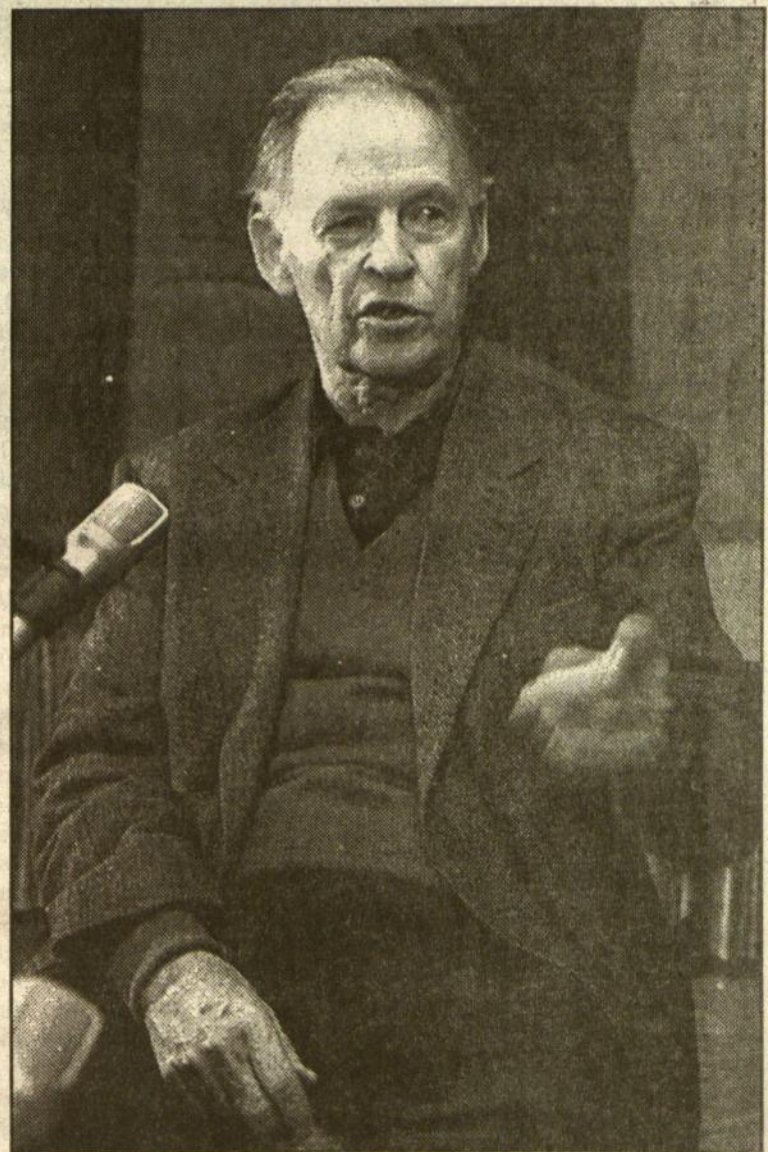
Per visą savo ilgą amžių Vanda Daugirdaitė-Sruogienė buvo kūrybinga, nepaisant besikeičiančių gyvenimo sąlygų. Tai buvo nuostabus darbštumo žmogus, ~~stata~~ sau griežčiausius reikalavimus, pati savęs

nevertindama, sakyti, kad ji rašo ne kaip mokslininkė, bet kaip populiarizatorė, nes tai yra reikalinga lietuvių visuomenei.

Dr. Vandos Daugirdaitės-Sruogienės *Lietuvos istorija*, parašyta pagal Nepriklausomoje Lietuvoje subrandintą požiūrį į Lietuvos istoriją, yra didžiausia dovana kelioms mūsų moksleivijos kartoms. Ypač dabar tas darbas yra svarbus Lietuvoje, duodant neiškreiptą mūsų tautos istorijos vaizdą jaunajai kartai.

Dr. Vandos Daugirdaitės-Sruogienės mirties metinių proga prisimename ją kaip vieną iškilų šio šimtmečio lietuvių moterų, mylinčią žmogų ir motiną, kuri visą gyvenimą liko ištikima savo pašaukimui — tarnauti Lietuvos istorijai.

Salomėja Valiukienė

Viešnagėn į Lietuvą atvykusiam iš JAV poetui Alfonsui Nykai-Niliūnui šių metų vasario 13 dieną Vilniuje buvo įteikta Lietuvos nacionalinė kultūros ir meno premija.

ELTA RB nuotrauka

Šiame numeryje:

A.a. istorikė Vanda Daugirdaitė-Sruogienė • Rūpestis dėl švietimo ir mokslo Lietuvoje • Petro Melniko apsakymas • Šarūno Barto naujas filmas • Rašytojo Vytauto Tamulaičio prisiminimas • Danuolės Sadūnaitės eilėraščiai • Vilhelmo Čepinskio ir Linos Satkutės koncertas Čikagoje • Kęstučio Trimako nauja knyga

Šarūno Barto filmo premjera

Kadras iš Šarūno Barto filmo „Namai“ — pagrindinio veikėjo vaidmenyje matyti aktorius F. Nasimentas.

ALGIMANTAS ANTANAS NAUJOKAITIS

Dabar Vilniuje naujas lietuviškas filmas — tikra retenybė. Todėl daug žmonių susirinko į Lietuvos kino teatre surengtą jauno ir talentingo režisieriaus Šarūno Barto filmo „Namai“ premjerą. Žiūrovus patraukė ir šio režisieriaus populiarumas. (Pakanka paminėti jo filmus „Mūsų mažai“, „Koridorius“.) Šarūno Barto vienmetis, taip pat talentingas filmininkas, trijų vaizdų kino išradėjas, Jono Meko mokinys Julius Žilčiauskas-Ziz taip atsiliepė apie savo kolegą: „Šarūnas Bartas, mano supratimu, yra įdomiausias dabarties Lietuvos menininkas. Jis gal truputį atbaudo vaka-

riečius, kurie vertina kiną kaip verslą, tačiau tai, ką jis daro, ir jo produktyvumas yra stebėtinai. Kiti lietuviški filmai niekuo nepasikeitė — jie kuriami taip, kaip aštuntojo ir devintojo dešimtmečių pradžioje. Šarūno Barto filmai juos toli pralenkia“.

Toks yra ir naujasis Šarūno Barto filmas „Namai“. Filmas neturi aiškaus siužeto, jo erdvė kaip ir „Koridoriaus“ uždara — tai didelis apleistas namas, suskaidytas į daug atskirų kambarių (filmuota Trakuose, Užkio dvaro senuose rūmuose). Pagrindinis veikėjas portugalų aktorius F. Nasimentas klai-

džioja iš kambario į kambarį ir stebi to namo gyventojus — vienišus, abejingus, nereaguojančius vienas į kitą, bendraujančius tik su savimi. To seno namo gyventojus į krūvą suburia valgomasis kambarys, kur visi susėda prie didelio stalo, tačiau jie ir čia net nesikalba, nebendradžiaus leidžia laiką — vieni blaiviu žvilgsniu žiūri pro langą, kiti sklaido senas knygas, o vienas žaidžia šachmatais... patys su savimi.

Pagrindinis filmo veikėjas — jaunas vaikinai stebi šiuos žmones, tačiau jo žvilgsnis ir veido išraiška beveik nekinta. Jis tarsi atitolęs nuo to nere-

laus, lyg ir išnykusio pasaulio, kuriame daug kas nesuprantama ir nyku.

Kino kritikai išskiria ypatingą Šarūno Barto vizualumą, plastiškumą šiame filme. Daug dėmesio jis skiria detalėms, kameras ilgai sustoja prie kiekvieno veikėjo veido ir jo išraiškos, tarsi išsiskverbia į nykų personažų vidinį pasaulį. Tuo pabrėžiama filmo svarbiausia mintis — susvetimėjimas, praraja tarp žmonių.

Turbūt geriausiai šį filmą apibūdina paties Šarūno Barto žodžiai, išsakę Cannes festivalio proga išleistame kataloge:

„Namai, mano namai! Aš negaliu pasakyti tiksliai, kur jie yra, kurioje pasaulio dalyje. Viskas, ką žinau — tie namai mano. Daug žmonių gyvena juose. Kai kurie atėjo ir išėjo, kai kurie pasiliko. Kartais jų viduje šąla. Man reikia žinoti, kiek žmonių yra ten. Man reikia žinoti, kas jie yra. Visa bėda, kad jie dažnai juda iš vieno kambario į kitą. Jie išeina kažkuriam laikui. Retkarčiais mes visi kartu pietaujame. Visada ko nors iš jų ten nėra. Žmonės, gyvenantys mano namuose, dažnai juda iš vieno kambario į kitą. Gal ir per dažnai. Aš negaliu jų suskaiciuoti. Aš net nežinau, kiek kambarių ten yra. Vis dar yra laiko juos suskaiciuoti. Vis dar yra laiko išsiaiškinti, kas jie tokie“.

Šarūno Barto filmas „Namai“ praėjusią vasarą buvo rodomas tuometiniame Cannes kino festivalyje, nekonkursinėje programoje. Vėliau šis filmas buvo rodomas kitose šalyse, tarp jų ir JAV — New York'e. Ir visur turėjo didelį pasisekimą, aukštą įvertinimą. Tai rodo, kad jaunųjų režisierių pastangomis atsigauja lietuviškasis kinas, kad jis siekia naujų, iki šiol neregėtų aukštumų.

Dabar Šarūnas Bartas rengiasi filmuoti naują savo filmą.

Aukštaičių miškas

Vilniaus Kelero nuotrauka

Danguolė Sadūnaitė

SODE

žydintis rožių krūmas, —
gyvatvorė ..
po medžių pamestas
laistytuvus ..

/ / / / /
kviestas ar nekviestas
Jis čia yra ..

LIEPA

kiekvienam lapui,
šaka,
(ji geltona, kaip prinokusi
kriaušė. .)

žiedais,
jau nubirusiais, —
ji nori mus pamylėti ..

LIETUS

krūpteli,
lyg vėjo išgąsdintas ..
ir užrašo kažką
kelyje ..

kreivai,
lyg pirmos klasės
mokinukas ..

RUDUO

į tamsiai žalią,
vešlų,
šešėliuotą medį
dairosi ..

/ / / / /
jis tik, kaip
nuomininkas

SNAIGĖS

sukasi,
krenta ..
kai tylus žiemos sugrįžimas;
ten kur tamsus nakties potėpis ..
jos man kaip tikros seserys

Prisimintas rašytojas Vytautas Tamulaitis

Vilniuje, Rašytojų sąjungos klube, buvo paminėtos privertinėje emigracijoje, Toronte gyvenusio vaikų rašytojo Vytauto Tamulaičio gimimo 85-osios metinės. Buvo pristatyta tik ką Rašytojų sąjungos leidyklos ta proga išleista Vytauto Tamulaičio knyga *Svirplio muzikanto kelionės*. Šios leidyklos redaktorius Vytautas Girdziuskas pasakė, kad šios knygos išleidimą pirmą kartą UNESCO organizacija. Knyga *Svirplio muzikanto kelionės* gražiai išleista, skoningai iliustruota. Kalbėjęs šios knygos dailininkas Arvydas Kazdailis pasakė, kad padaryti gražias iliustracijas jam padėjo giedra, šviesi Vytauto Tamulaičio knyga.

Vytauto Tamulaičio kūrybinę veiklą, jo nuostabias knygas vaikams ir jaunimui nagrinėjo literatūros tyrinėtojas, vaikų literatūros žinovas Jonas Linkevičius. Jo nuomone, trys Tamulaičio knygos — *Skrudždytės Greitūtės nuotykių*, *Svirplio muzikanto kelionės* ir *Vasaros pasakos*, kur pagrindiniai veikėjai yra vabalėliai, sudaro vabalijos trilogiją. Prelegentas taip pat pabrėžė, kad Tamulaičio knygos vaikams mokė ir tebe-moko pažinti ir mylėti gamtą, aplinką, pamilti grožį ir gerumą. Linkevičius taip pat pasakė, kad pasaulyje yra tokių nuostabių vaikų knygojų rašytojų kaip Vytautas Tamulaitis. Kai 1970 metus Jungtinių Tautų Organizacija paskelbė vaikų metais, Tamulaičio kūrinėlis vaikams tarp kitų 32 šalių rašytojų milijoniniu tiražu buvo išleistas tarptautiniame leidinyje. Remdamasis Vytauto Tamulaičio žmonos Marijos, Konstan-

Vytautas Tamulaitis

cijos Lelešiuotės-Valiušienės jam rašytis laiškais, Jonas Linkevičius papasakojo apie rašytojo gyvenimą ir kūrybinę veiklą Kanadoje, Toronte. Paciais geriausiais metais Vytautas Tamulaitis laikė tuos metus, kai rašė knygas. Prieškarinėje Lietuvoje jis parašė šešias, o išeivijoje — tris knygas vaikams ir jaunimui. Linkevičius pasidžiaugė, kad Tamulaičio knygos dabar leidžiamos Lietuvoje. Viena iš geriausių vaikų literatūros knygų pastaraisiais metais yra *Svirplio muzikanto kelionės*.

Kalbėjęs literatūros tyrinėtojas Albinas Vaičiūnas pranešė, kad jo gimtojo Šakių rajono savivaldybė paskelbė konkursą geriausių vaikų knygos autoriams. Pirmąją 1,000 litų premiją laimėjo žinomas vaikų rašytojas poetas Martynas Vainilaitis, o kitas — trys mokytojos: Emilija Šulinskienė, Danutė Jovaišienė ir Elena Dekaminavičienė. Rašytojo gimtinėje — Kriukuose įvykusiame Vytauto

Švietimo ir mokslo keliu

(Atkelta iš 2 psl.)

dr. Meilė Lukšienė ir dr. I. Tupikienė.

Po šios trumpos anksčiau minėtų knygos apžvalgos, grįžkime prie Dešimtojo mokslo ir kūrybos simpoziumo svarstyčių. Dešimtajame Mokslo ir kūrybos simpoziume išgirdome apie švietimą ir mokslą ir reformas Lietuvoje, kurių imasi dabartinė Lietuva. Kad reforma reikalinga Lietuvoje, buvo numatoma jau 1989-1990 metais. Taigi toji reforma pradėta jau ne nuo šiandien. „1990 metais atkūrus nepriklausomybę, Lietuvos valstybė ėmėsi tautinio atgimimo metais pradėtą švietimo reformą. Nuo sovietinės sistemos pradėjo pereiti prie laisvos, paremtos pasauline patirtimi, krikščionybėje ir lietuvių tautiniais idealais demokratinės švietimo sistemos“ — taip Mokslo ir kūrybos simpoziume esamą padėtį Lietuvoje pristatė dabartinės švietimo ir mokslo ministerijos vadovai, ministras Zigmas Zinkevičius ir viceministras Jonas Puodžius.

1991 metais buvo įsteigta Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu — „Lietuvos mokslo taryba“. Ji turėjo 36 narius: 2/3 renka Lietuvos mokslininkai ir 1/3 Seimas. O kokia jos funkcija? Jos darbas — vertinti finansų paskirstymą, organizuoti ir atlikti ūkio plėtotos programas, vertinti mokslo projektus ir t.t. Žodžiu, dirbti tai, ką iš

tikrųjų turi dirbti Švietimo ir mokslo ministerija. Dabar, sausio mėnesio pabaigoje, jau sužinojome, kad toji „Lietuvos mokslo taryba“ atsistatydino, tai yra pati save uždarė. Ir labai gerai padarė, nes tai buvo nereikalinga institucija, dirbanti tą patį darbą, kurį yra įpareigota dirbti Švietimo ir mokslo ministerija.

Švietimo ministerija dabar yra įjungusi geriausius pedagogus. (Pagal organizacinę struktūrą, matyti, kad švietimo ir mokslo ministras turi tiesioginį ryšį su švietimo kolegija.) Jų pastangomis atsiremama kuria naują švietimo koncepciją ir rengia Lietuvos švietimo pagrindus įtvirtinantį švietimo įstatymą. Norima išamontinti pamatines demokratines vertybes ir dorinės kultūros brandą.

Ekonominiai bei socialiniai struktūrų pokyčiai, ekonominis nepriklausomumas, žinoma, sąlygoja naujo švietimo įstaigų tinklo plėtimą ir vykdymą. Bet progresas matyti. Statistika duoda tokia: pirmaisiais (1996) šios ministerijos pradedami metais šalyje veikė 2,040 pradinių, devynmetinių ir vidurinių mokyklų, o šiuos metus pradėjo jau 2,280.

Idomu, kad Lietuva, pati pilnai neatsigavusi, stengiasi remti ir tautinių mažumų galimybes mokytis sava kalba. Išlaikomos pilnai 85 rusų, 58 lenkų, viena baltarusių, 93 mišrios mokyklos. Atsirado ir vokiečių mokykla Klaipėdoje, žydų pagrindinė ir trys ukrainiečių sekmadieninės mokyklos.

Mums, Amerikoje gyvenantiems, nenuostabu, kad pagrindinis išmokslinimas iki 16 metų jaunimo yra valstybiškai apmokamas, bet nustembame,

kad savarankiškos mažumų mokyklos Lietuvoje yra valstybiškai išlaikomos.

Tam tikros mažumos, kaip totoriai, žydai, tradiciškai jau nuo seno Lietuvoje gyvena. Jie yra garbingi Lietuvos svečiai. Bet didelė dauguma rusų ir lenkų yra buvusios okupuotos Lietuvos kolonizantai, atsiradę čia kolonizaciniais motyvais, kurie ir toliau nori geriau Lietuvoje gyventi, o ne grįžti į savo tėvynę. Jie stropiai vykdė okupantų valią ir užmačius, prisidėdami prie lietuvių tautos ir kultūros naikinimo.

Dabar, „vardan ramybės“, Lietuva bando tas esamas tautybes toleruoti ir net savo sąskaita jas išlaikyti.

Amerikoje katalikai gali turėti savas mokyklas, bet turi netik patys išlaikyti, bet ir mokėti valstybinius mokesčius už valstybines mokyklas, į kurias savo vaikų neleidžia. Mes, lietuviai Amerikoje, turime šeštadienines lituanistines mokyklas, bet mes patys jas turime išlaikyti. Lietuva, nuostabu, apkrauna mokesčiais savuosius, kad buvusieji kolonizantai galėtų toliau, dabar jau kaip „mažuma“, mokytis. Kasin ar tokia „tolerancija“ yra pagrįsta? To-

kios prabangos Amerikoje mažumos neturi.

Sužinojome iš simpoziumo ir net labai nuostabių dalykų. Pietryčių Lietuvos nelietuviškos savivaldybės nesirūpino lietuvių gyventojų švietimu. Gyventojai kitataučiai, mokyklinių vaikų tėvai, norėjo, kad jų vaikams lankytų lietuviškas mokyklas, bet vietinės savivaldybės nedavė joms išlaikymo. Tik nuo šių mokslo metų įsteigtos lietuviškos mokyklos visur ten, kur tėvai pageidavo. Tai savotiškas „privalomo mokslo“ epizodas. Pajutusios konkurenciją, ir lenkiškosios mokyklos dabar įsivedė lietuvių kalbos pamokas. Taigi kokia nepriklausomos Lietuvos kantrybė egzistavo iki šiol. Tik dabar pradėjo veikti nepriklausomos Lietuvos Seimo, kuriame yra ir kitataučiai, priimtas įstatymas, kad visi turi mokytis Lietuvos mokyklose lietuvių kalbos. Tik dabar lietuvių kalbos mokymas pradeda susireguliuoti. Tai ypačiai sveikintinas dabartinės švietimo ir mokslo ministerijos žingsnis.

Švietimo ministerija nuo 1998 metų numato pereiti prie pagrindinio dešimties metų moky-

mokyklos planą pradeda mokytis šeštosios klasės. Toliau bus tęsiama nuo penktos klasės. Išleidžiami nauji vadovėliai šioms klasėms atitinka bendrųjų programų turinį. Šiais metais išleidžiami 74-ųjų pavadinimų vadovėliai. Vadovėlių leidybai skiriama 18 milijonų litų. Vadovėlių leidybai fondo parama, pagal programą „Švietimas Lietuvos atečiai“. Skatinamos individualios programos, kurias finansuoja Šiaurės šalių ministrų taryba ir remia Atviros Lietuvos fondas. Kuriamos mokyklų vidinės ir išorinės veiklos vertinimo sistemos, o siekiant geriau organizuoti pedagogines pagalbas teikiama specialiųjų poreikių vaikams, tėvams, švietimo įstaigoms, steigiamos pedagoginės psichologinės tarnybos.

Pagal naują reformą, apskritims perduodamos reikšmingos funkcijos. (Taigi negalima kalbėti apie kokią nors švietimo ministerijos diktatūrą.) Švietimo ir mokslo ministrui raštu sutikus, savivaldybių tarybos steigia ir reorganizuoja švietimo įstaigas, teikiančias pratęstinį, pagrindinį ir vidurinį išsi-

(Nukelta į 4 psl.)

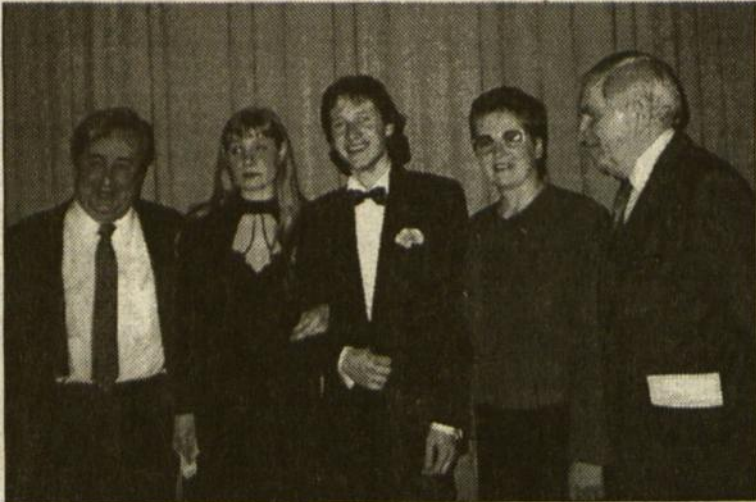
Vilhelmo Čepinskio ir Linos Šatkutės koncertas Čikagoje

ALVYDAS VASAITIS

Šių metų vasario 8 dieną Čikagos Jaunimo centre Anatolijaus Šluto vadovaujamas Amerikos Lietuvių radijas surengė muzikinę popietę, kurios metu vėl turėjome progos pasiklausyti jaunų talentų Vilhelmo Čepinskio ir Linos Šatkutės.

Vilhelmas Čepinskis Čikagoje koncertuoja jau antrą kartą. Su juo anksčiau teko susipažinti prieš maždaug septynerius metus, kai smuikininkas koncertavo Čikagos Jaunimo centre. Jau tada Vilhelmas Čepinskis buvo 14 metų amžiaus „Wunderkind“, o ši kartą solistas jau baigęs garsiąją Juilliard muzikos mokyklą New York'e. Šiame koncerte solistas žadėjo įdomią programą, rodančią smuikininko, muzikinį brandumą. Tokia programą atlikti reikia ir ypatingo partnerio pianisto, ypač sonatose, kur abu instrumentai (ir menininkai) yra lygus atliekėjai. Šia mintimi prasidėjo muzikinė popietė.

Pirmoje recitalio dalyje buvo atliktos dvi kapitalinės sonatos smuikui ir fortepijonui. Smuikininko partnerė prie fortepijono buvo pajėgi pianistė Lina Šatkutė. Frank'o Sonata A dur yra žinoma smuiko repertuare ir, pagal kai kuriuos muzikologus, viena iš gražiausių sonatų smuikui su fortepijonu. Tačiau šią sonatą efektingai pagroti reikia ypačiai aukšto lygio muzikinio supratimo, labai geros

Po koncerto Jaunimo centre, Čikagoje, 1998 m. vasario 8 d. — Anatolijus Šluta, pianistė Lina Šatkutė, smuikininkas Vilhelmas Čepinskis, Sigita Šlutenė ir Petras Petrutis.

Edvardo Šulaičio nuotrauka

technikos ir labai darnaus sigrojo tarp smuiko ir fortepijono. Visais atžvilgiais smuikininkas ir pianistė publiką žavėjo. Salėje buvo visiška tyla, visos publikos dėmesys atkreiptas į menininkus. Šios sonatos antroji dalis (Allegro passionato) yra ypač techniškai sunki pianistams. Tad buvo malonu klausytis tokio tikslaus ir subtilaus grojimo. Dviejų instrumentų balansas buvo geras, tematinis išvystymas klasikiniuose rėmuose buvo ryškus.

Kontrastinė antra sonata buvo visai skirtingos muzikinės spalvos — tai Debussy Sonata smuikui ir fortepijonui (iš grupės „Les Six Sonates pour Divers instruments“). Ši sonata yra grynai impresionistinė. Debussy kompozicinis stilius suku-

ria nuotaiką, naudojant turtinąsias įvairias harmonijas ir instrumentų tembrus. Ir čia menininkai klausytojų neapvylė. Smuikas skambėjo puikiai, ypač žemesnės sodrios gaidos, fortepijono muzikinės spalvos jungėsi kartu, kuriant šį impresionistinį paveikslą. Abudu menininkai atliko šią Debussy sonatą deramu išjautimu ir stiliaus supratimu. Pirmoje programos dalyje šios dvi sonatos parodė visapusišką aukštą muzikinį išsilavinimą bei abiejų menininkų interpretacinį vieningumą.

Po pertraukos Vilhelmas Čepinskis parodė smuikavimo kitą pusę, tai virtuozinių kūrinių atlikimą pilna braviūra, pradedant Wieniawski'o dviem pje-

mis originalia tema. Dėmesį atkreipė (bent man) rečiau girdimas Godowski'o kūriny „Senoji Vienna“. Nėra abejonės, kad antros koncerto dalies kulminacija buvo Sarasate „Carmen“ Fantazija. Vilhelmo Čepinskio rankose šis kūriny skambėjo ugningai, atlikimas virtuoziškas. Tarp kitko, kad nekilų abejonių dėl muzikinio tikslumo, Habanera variacijoje yra kanonas, kur abudu instrumentai groja tą pačią melodiją, bet atrodo, kad vienas instrumentas puse takto yra atsilikęs. Taip yra parašyta, ir muzikiškai įdomiau skamba.

Linos Šatkutės fortepijono palaida visur buvo tiksli ir atitinkanti kiekvieno kūrinio stilių. Vilhelmas Čepinskis parodė virtuoziską techniką ir muzikinį sugebėjimą išreikšti kiekvieno veikalo romantiką ir muzikinę slinkti. Ypačiai sunkūs techniški reikalavimai nekludė muzikinių temų vystymui. Koncertui pasibaigus, publika atsistojus plojo, išprašydama iš menininkų net keturis bisus! Vilhelmas Čepinskis bisams pasirinko įvairias Wieniawski'o ir Kreisler'io pjeses. Tačiau neužmirštama įspūdį paliko smuikininko pagrotas Sarasate „Zigeunerweisen“ su visais techniškais sudėtingais reikalavimais. Sveikinimo smuikininką Vilhelmą Čepinskį ir pianistę Liną Šatkutę už puikiai atliktą programą neeilinėje muzikinėje popietėje.

Padėka Anatolijui Šluti, kuris ryžosi šį koncertą suruošti, o klausytojų pilnutėlė salė rodė, kad Čikagos lietuviškoji publika vertina šitokio aukšto kultūrinio lygio renginius.

mas, priartinti prie Europos standartų. Pasaulyje anglų kalba tapo mokslininkų ir studentų bendravimo kalba. Tačiau Lietuvos dėstytojų dauguma jos nemoka ir todėl jie menkai spausdina straipsnius pasauliniuose žurnaluose. Pasaulinėje literatūroje pasigendama Lietuvos mokslininkų įnašo. Siekiama, kad esamieji studentai įveiktų šią spragą.

6. Bet Lietuvos kaimynai yra ir Vokietija, Lenkija ir Rusija. Reikia palaikyti mokslinius ryšius ir su jomis. Užsienio kalbų mokymui padeda nemažas skaičius specialistų, atvykstančių į Lietuvą. Pažymėtinas Soros finansuojamas Atviros Lietuvos fondas.

Pamazu Lietuva atgauna vertę pasaulinėje plotmėje. Praėjusiais metais Lietuva priėmė 370 užsienio studentų studijuoti, ir dauguma jų atvyko iš Azijos kraštų. Pažymėtinas yra ir užsienio lietuvių studijos Lietuvoje, kurioms didele pagalbą teikia Amerikos Lietuvių fondas. Į lituanistines studijas atvyksta iš Lenkijos, Rusijos, Gudijos, Islandijos, Švedijos, JAV, Anglijos, Vengrijos. 1997-1998 skirta 41 užsienio lietuviui ir penkiems užsieniečiams parama studijoms.

Po šio Dešimtojo Mokslo ir kūrybos simpoziumo tautinės nuotaikos sustiprėjo, susipažinus su Lietuvos valstybiniais planuotojais, susipažinus su planais ir puikiai išmąstytais gairėmis atečiai bei matant agresyvią užsimojimą eiti didžiulio mokslo ir švietimo keliu, kad po tų sunkių okupacijų atsigautų tauta ir sustiprėtų valstybė.

Profesorius Alfred Bammersberger, kalbininkas, lituanistas, Lietuvos bičiulis, norėtu vokiečių spaudoje paminėti lietuvių gimnazijos Rebendorfe (Eichstaette) 50 metų sukaktį. Šioje gimnazijoje besimokiusieji ar ją baigusieji kviečiami jam rašyti lietuviškai šiuo adresu: Professor Alfred Bammersberger, Richard Strauss-Strasse 4, 85072 Eichstaett, Germany.

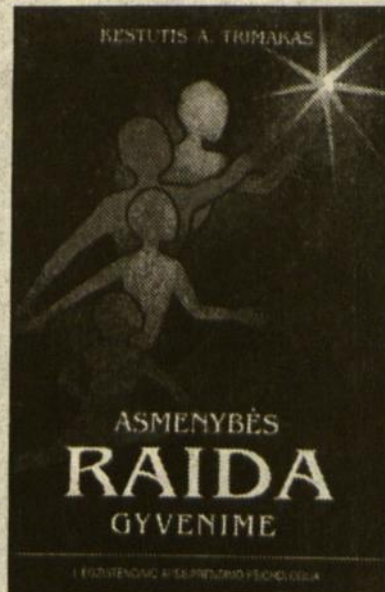
Naujos knygos

1997 metų rudenį iš spaudos išėjo nauja knyga *Asmenybės raida gyvenime: I Egzistencinio apsisprendimo psichologija*. Jos autorius, kun. prof. Kęstutis A. Trimakas, dėsto Katalikų teologijos fakultete Vytauto Didžiojo universiteto ir Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje. Knygą išleido Tarpdiecezinės katechetikos komisijos leidykla. Knygą puošia gražus ir prasmingas dailininkės Algės Varnaitės viršelis.

Ši 325 puslapių studija yra antroji religijos psichologijos knygų serijoje, kurios leidėjas yra Katalikų teologijos fakultetas Vytauto Didžiojo universitete. Pirmoji knyga *Žmogaus aukščiausi skrydžiai: Religinio išgyvenimų psichologija*, išspausdinta užpernai, buvo tarsi įvadas, trijų didžiųjų psichologų — William James, Abraham Maslow ir Viktor Frankl — įžvalgomis svarstas religinius išgyvenimus, jų vertę bei reikšmę žmogui. James žodžiais, religiniai potyriai yra „žmogaus aukščiausi skrydžiai“. Tos studijos paskutinėje dalyje autorius nurodo, kad į tikrovę atsinešiant religiją yra asmens egzistencinis pokalbis su Esančiuoju, besivystantis religiniais išgyvenimais.

Knygoje *Asmenybės raida gyvenime* profesorius Trimakas nagrinėja nebe individualius religinius potyrius, bet visą žmogaus gyvenimą, atskleidamas kiekvieno jo laikotarpio reikšmę. Kodikystė, vaikystė, jaunystė, suaugystė, senatvė ir mirtis. Kiekvienas laikotarpis nušvinta žymiųjų žmogaus vystymosi stebėtojų — Erik Erikson, Daniel Levinson, Carl Gustav Jung bei kitų įžvalgomis. Dar aiškiau ir vaizdžiau tie periodai atskleidžiami autoriaus taikliai parinktais pavyzdžiais iš gyvenimo.

Žmogus lemia savo likimą egzistencialiais apsisprendimais. Jie ima ryškėti jaunystėje ir lydi jį visą gyvenimą iki paskutinio atodūsio. Juos diriguoja pats žmogus iš savo vidinės gelmės sąmoningais pasirinkimais, kurie vėliau tampa įpro-

čiais ir nusistatymais. Žmogus yra linkęs rinktis ypač jaunystėje ir viduramžyje, o senatvėje peržvelgti visą praeitį. Likimiskai svarbus yra mirties momentas. Anot dr. Elizabeth Kuebler Ross, mirtis asmeniui gali būti galutinė subrendimo stadija.

Knygoje yra pastebima autoriaus „ranka“. Visų pirma jis stengiasi kitų teorijas tiksliai perduoti. Tačiau ryškinimai, pabrėžimai, pritaikymai yra jo paties. Vienur kitur, šalia nusistovėjusios teorijos, remdamasis argumentais, jis pasiūlo savo kitokį aiškinimą (pavyzdžiui, „išmėginimą“, vietoj Erikson'o „iniciatyvos“, kaip žaidimo amžiaus vaikai charakteringą sąvokę).

Profesoriaus Trimako didžiausios pastangos yra sudėtos į studijos ilgą paskutinę dalį, kurioje jis persvarsto visą asmenybės vystymosi procesą, argumentais ir pavyzdžiais parodydamas, kaip žmogus kiekviename laikotarpyje atitinkamai bręsta, jei religija gaivina jo tapatybę — pasaulėžiūrą, savimonę ir gyvenimo siekius. Iš viso to seka išvada, kad sąmoningai pasisavinta religija žmogų dizdizai brandina.

Šioje studijoje autorius permašto viso gyvenimo proceso trijais skirtingais požiūriais: pirma, kaip asmens vystymąsi (tai vystymosi psichologija), paskui — kaip egzistencinės

krypties rinkimosi kelią (tai apsisprendimo psichologija), ir pagaliau — kaip savanaudišką užsiskleidimą savyje ar altruistinį atsiskleidimą kitų gerovei, vis labiau pripažįstant kitus mylėti įkvepiantį Esantįjį nuolat besitęsiančiu egzistenciniu pokalbiu (Tai religinio vystymosi psichologija).

Profesorius Trimakas šios knygos medžiagą neretai sieja su *Skrydžiu* knygos mintimis. Kaip anoje, taip ir šioje knygoje yra apstu pavyzdžių iš gyvenimo. Jie atlieka svarbią funkciją. Jais autorius iliustruoja dėstomą medžiagą: pavyzdžiui, kiekvienam vystymosi laikotarpiui jis pritaiko po keletą gyvenimiškų aprašymų, kurie paimami iš įvairių asmenų biografijų, kaip visuomenininko Prano Dovydaitio, rašytojo Dostojevskio, gydytojos Birutės Žemaitytės, filmo artistės Marilyn Monroe, o taip pat autorias surinktų Lietuvos žmonių pasisakymų. Ypač įdomi yra akademinio jaunimo patirties analizė jų pirmųjų apsisprendimų bei krizių laikotarpiu. Profesorius Trimakas parodo, kaip pačių psichologų gyvenimo patirtis turėjo lemiamos įtakos jų įžvalgoms bei teorijoms. Kaip *Skrydžiuose* buvo svarbios tokios biografinės pastabos apie James, Maslow, o ypač apie konclageriję kalėjusį Frankl, taip *Raidos* studijoje — apie Jung, Levinson, Kuebler-Ross, ir ypač apie Erikson, „jauną klajojusį dailininką, tapusį asmens identiteto žinovu.

Kaip *Skrydžių* knygoje, taip ir šioje *Raidos* studijoje savo gyvenimo patirtimi bei dvasinėmis apraiškomis besidomį skaitytoją ras apšviatę medžiagos apie kiekvieną gyvenimo laikotarpį: vaikystę, jaunystę, suaugystę, viduramžių krizę ir senatvę bei mirtį. Knyga naudinga tėvams, pedagogams, dvasininkams, auklėtojams, psichologams ir socialiniams darbuotojams. Knygą bus galima įsigyti ir „Drauge“.

Knygos gale nurodomi ir tos serijos kitų ruošiamų knygų pavadinimai: „Tikėjimo brendimas: II. Egzistencinio apsisprendimo psichologija“, „Esame seserys ir broliai: Bendravimo psichologija“, „Išgyvenimų rinkinys“.

Švietimo ir mokslo keliu

(Atkelta iš 3 psl.)

lavinimą. Švietimo ministerija pasilieka tik apskričių viršinių administracijų ir savivaldybių administracijų veiklos koordinavimo priežiūrą ir nustato kvalifikacinius reikalavimus švietimo padalinių vadovams ir specialistams.

Ką Švietimo ir mokslo ministerija numato? Naujoje reformoje ypačiai pabrėžiama: ugdyti Lietuvos pilietį lietuviška dvasia, puoseleli kultūrą ir tradicijas. Atvirumas naujovėms reikalingas. Bet į Europos sąjungą įsijungiant, reikia išlaikyti tautinį savitumą. To pasiekti nelingva. Įdomu, kad, žvelgdami į praeitį, švietimo vadovai Lietuvoje tvirtina, jog per okupaciją komunistų partija Lietuvoje buvusi dešimtmečiais gana lietuviška ir padėjo atgimimo metu, bet dabar virto stabdžiu. „Buvę komunistai, negalėdami atvirai propaguoti bolševizmo, virto kosmopolitais. Kosmopolitizmas jiems prie širdies. Nemažai Lietuvos intelektualų yra tokios ideologijos šalininkai, ji išplitusi visų rangų mokyklose. Tokių žodžių, kaip tėvynės meilė, mokyklose vengiama, valstybės švenčių, reikšmingų istorinių datų ignoravimas ir panašiai“.

Labai nemalonu išgirsti apie tokią dabarties padėtį. Tai sukrečia kiekvieną lietuvi. Bet reikia pagirti, kad yra kas žvelgia realybei į akis. Atsižvelgiant į visus poreikius, rikiuojami ir Švietimo ir mokslo ministerijos planai ir siekimai. Norima atsižvelgti ir į tautos interesus, ir į individualius poreikius, kad kiekvienas vaikas rastų vietą. Dabar ministerija bando suderinti mokyklos egzaminų reikalą, parengti trūkstantis vadovėlius, išspręsti teisinius, administracinius bei metodinius klausimus, plėtoti techninio modernizavimo, ypač kompiuterizacijos, darbus, plėsti egzaminų centro veiklą. Tokių imasi naujų darbų artimiausiu metu

dabartinė Švietimo ir mokslo ministerija.

Sovietinė kariuomenė iš Lietuvos pasitraukė. Bet tai dar ne viskas. Penkiasdešimt metų Lietuvoje egzistavo sovietų mokslo ir studijų sistemos modelis. Studijos buvo valdomos direktyvomis iš Maskvos. Sovietinėje sistemoje išaugintos kartos pasisavino norom ar nenorom tam tikrą savitumą, sovietinės struktūros bruožus, kurie ir toliau įtaigauja asmenis ir jų mąstymą. Tada reikėjo išpildyti sovietų poreikius. Dabar, kai šitų poreikių jau nebereikia, asmuo jaučiasi šiam metui lyg ir nebereikalingas, nes naujas prisitaikymas kai kam net ir negalimas. Tai, žinoma, nuostolinga. Tačiau yra girtina, kad dabar visas mokslas orientuojamas ir studijų sistema tobulinama, krepintasis į Lietuvos valstybinius poreikius.

Tenka pasidžiaugti, kad Lietuva pirmoji iš Baltijos kraštų parengė mokslo ir studijų įstatymą, įtvirtino mokslininko akademinę laisvę, atsakomybę ir socialinės veiklos garantijas. Aukštasis mokslas apima ketverių metų pagrindines studijas ir dvejų metų magistratūrą. Lietuva priartėjo prie Vakarų standartų. Aukštųjų mokyklų pobūdis suvakarėjo. Jei anksčiau turėjo tik Vilniaus universitetą, tai dabar: Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Šiauliuose. Tačiau Lietuvoje dar yra 62 aukštesniosios mokyklos, paveldėtos iš sovietinės sistemos, kuriose mokosi vidurinė mokyklą baigę, o jos nepriklauso aukštojo mokslo sistemai. (Galvojama, kad panaši analogija yra JAV esančios dvimetės kolegijos.) Tačiau, kol stinga mokslinius laipsnius turinčių dėstytojų, hesiryztama jų pertvarkai.

Lietuvos aukštojo mokslo pertvarkos svarstymai šitame simpoziume buvo labai rimti. Buvo peržvelgta esama padėtis, lyginant su Vakarais — su Europa ir Amerika. Jaučiamas progre-

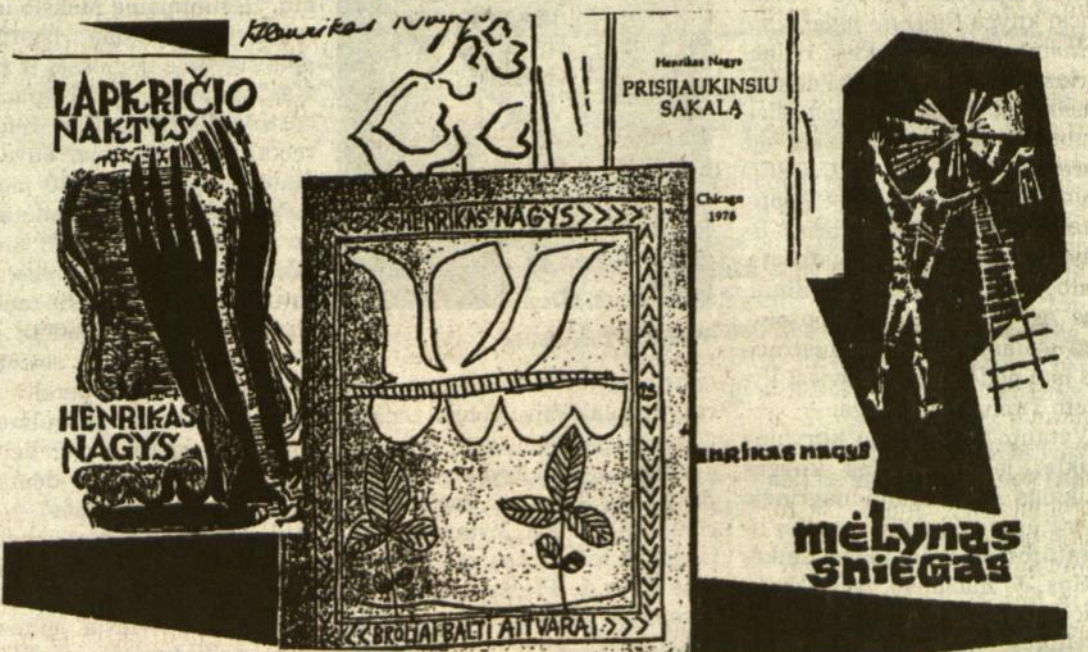
sas: didėjimas parengtų specialistų, įsteigiant Vytauto Didžiojo universitetą, Lietuvos Teisės akademiją ir Lietuvos karo akademiją.

Lietuvos akademinio jaunimo išsimokslinimas yra aukštas ir lygintinas su Europos šalimis. Studentai išgyja žinių, pilnai viršijančių pasaulinius standartus, bet atsiliekama studijų proceso aprūpinime: trūksta laboratorijų, vadovėlių, silpna technologinė bazė (kompiuteriai, audiovizualinės priemonės...), studentai nėra įpratę studijuoti savarankiškai. Šitas negalias užsimojama pertvarkyti: parengti aukštąjį išsilavinimą turinčių specialistų, atlikti programų vertinimą, ir bus sprendžiama, ar verta atskirti universitetines ir profesines studijas.

Yra dar visa eilė naujų užsimojimų:

1. Mokslinių tyrimų plėtotę sustiprinti (iš sovietinio laikotarpio paveldėtas mokslo ir studijų atskyrimas buvo neracionalus).
2. Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių universitetai galėtų būti regionų kultūros ir ūkio raidos centrai.
3. Siekti privacių aukštųjų mokyklų. Dabar tik Kunigų seminarija yra nevalstybinė. (Neprilausomose Lietuvoje buvo 33% gimnazijų ir 28% progimnazijų privacių.)
4. Iš sovietinio laikotarpio paveldėtas nuostatas — „valstybės išlaikymas“, neskatino studento atsakomybės už studijas. Įstatymiškai Lietuvos aukštosioms mokykloms yra suteikta plati autonomija, ir valstybė finansuojama, tai yra — finansuoja mokesčių mokėtojai. Iš kyla prieštaravimų tarp mokesčių mokėtojų ir mokyklų autonomijos interesų, kurias turi spręsti Seimas, priėmus Aukštojo mokslo įstatymą.
5. Pertvarkos paskirtis yra modernizuoti studijų progra-

Dabartinės parodos Lietuvių dailės muziejuje

Rytoj, vasario 22 dieną, 1 val. p.p. Lietuvių dailės muziejuje, Lemont, Illinois, ruošiamą poetui Henriku Nagiui skirta popietė. Jos metu vyks ir Henriko Nagio kūrybos paroda.

Du eksponatai iš parodos „Lietuva heraldikoje ir vaizduose“: A. Baluko „Kražiai“, skulptoriaus Jokūbo Dagio „Biržai“.